

Project 'Liefdevolle Plicht' van start, om Indische en Molukse mantelzorgers zichtbaar te maken

Op 21 april 2022 werd de aftrap gegeven van het mantelzorgproject 'Liefdevolle Plicht'. Dit vond plaats in Rumah Kita in Wageningen, een verpleeghuis voor Indische en Molukse ouderen. 'Liefdevolle Plicht' is een initiatief van MantelzorgNL, Stichting Pelita en de Landelijke Stichting Molukse Ouderen (LSMO). Het moet de ondersteuning van mantelzorgers met een achtergrond in Nederlands-Indië verbeteren. En dat is noodzakelijk, want de behoefte aan ondersteuning is er, maar voor veel organisaties en professionals niet altijd zichtbaar.

De kick off werd bezocht door vertegenwoordigers van de Indische en Molukse gemeenschappen uit de drie pilotgemeenten, mantelzorgers, een wethouder, mantelzorgconsulenten, zorg- en welzijnsmedewerkers en gemeente- en rijksambtenaren. De bijeenkomst begint met een [korte film](#): hoe de Indische Henriëtte zorgt voor haar tante Lissy. 'Het komt uit mijn hart, ik hoef er niet eens over na te denken', horen we Henriëtte zeggen. Ze vindt het moeilijk om weer naar huis te gaan en haar tante achter te laten. Dat is de liefdevolle plicht, het thema van de ochtend.

Na de film komen Pelita, LSMO en MantelzorgNL aan het woord. Hoe ziet de samenwerking eruit en wat willen ze gezamenlijk bereiken? 'Deze groep moet zichtbaarder worden', aldus Bonnie Joosten, manager dienstverlening van Stichting Pelita. 'We komen uit een cultuur waarin het vanzelfsprekend is dat we voor de familie zorgen. Dat is de mooie kant ervan. Maar omdat het om familie gaat, zal men niet snel zeggen dat het soms ook teveel wordt. Laat staan om hulp vragen aan anderen. Met het risico dat mantelzorgers overbelast raken. We moeten dus goed luisteren: wat hebben deze mantelzorgers nodig? En daarop actie ondernemen.' Want niet alle zorg- en welzijnsprofessionals zijn goed op de hoogte van de specifieke context en de cultuur van deze zorgvragers en mantelzorgers.

Jeanny Manusiwa, programmadirecteur bij LSMO: 'We gaan aan de slag in drie pilotgemeenten. En daar moeten we eerst aansluiten bij de Indische en Molukse gemeenschap en van henzelf horen waar behoefte aan is.'

Liesbeth Hoogendijk, directeur van MantelzorgNL, vult aan: 'De samenwerking met Pelita en LSMO is een mooie kans om te leren hoe de specifieke achtergrond en geschiedenis van de Indische en Molukse gemeenschap zowel het geven als ontvangen van mantelzorg beïnvloedt. We willen ook de rest van het land inspireren om dit bespreekbaar te maken.'

In een indrukwekkende [korte film](#) vertelt Meno wat het betekent om mantelzorger te zijn. Hoe de verhouding is tussen liefdevol en de plicht? 'Ik weet het niet. Je doet het uit liefde voor wat er geweest is.'

De drie pilotgemeenten zijn Wierden, Tilburg en Woerden. Zij komen aan het woord om te delen waarom ze het belangrijk vinden dat hun gemeente deelneemt aan het project. Theo Papilaja, vrijwilliger voor Stichting Sinar Maluku in Woerden: 'Wat dit project bijzonder maakt is dat het zich richt op de mantelzorger zelf. Zij zijn partij, samen met allerlei samenwerkingspartners. Voor ons is mantelzorg familiezorg. Dat moet gezien worden.'

Wethouder Hans ter Keurst uit Wierden: 'We hebben een grote Molukse gemeenschap in Wierden. Maar we zien ze niet. Waarom niet? Is dat uit schaamte, weten ze de weg niet, kunnen wij ze niet vinden? Voor ons is het doel dat we vindbaar zijn, maar dat de ondersteuning ook moet aansluiten op de behoeften van de gemeenschap zelf.'

Stephan Steverink is programmamanager van GGoud, Gezond en Gelukkig Oud in Tilburg, een van de samenwerkingspartners in het project. 'De noodzaak om deze groep mantelzorgers zichtbaar te maken is groot. De komende twee decennia krijgen we te maken met een dubbele vergrijzing, ook van een hele grote groep ouderen met een migratieachtergrond. We moeten daar als professionals op voorbereid zijn en kunnen herkennen wat de vragen om ondersteuning zijn.'

Humphrey Martherus, voorzitter van het Burgerinitiatief Nederlands-Indië Herdenking Tilburg, is dan ook erg blij met het project: 'De inzet voor ouderen met een migratieachtergrond is cruciaal.'

Vervolgens werd de '[Wegwijzer Liefdevolle Plicht](#)' gepresenteerd aan de aanwezigen, waarin allerlei achtergrondinformatie is te vinden over de historische en culturele context en adviezen over cultuursensitief werken. Ook werd de website van het project 'Liefdevolle plicht' onthuld, www.mantelzorg.nl/liefdevolleplicht, de plek waar mantelzorgers en professionals informatie kunnen vinden over de actuele ontwikkelingen rondom dit project. Deze site wordt gedurende de looptijd van het project (tot 2024) aangevuld.

Onder het genot van Indische hapjes ging de bijeenkomst nog even verder. In verschillende groepjes werd gediscussieerd over de vraag wanneer het project geslaagd is, wat we vooral mee moeten nemen aan tips en tricks. Hieronder een impressie van wat er gedeeld is met elkaar.

Wanneer is het project geslaagd?

- Als cultuursensitief werken geborgd wordt.
- Als Indische en Molukse mantelzorgers zich gesteund, gezien en gehoord (erkend) voelen.
- Als meer mantelzorgers zichtbaar worden en beter bereikt worden.
- Als Indische en Molukse mantelzorgers de weg vinden in het zorg- en welzijn aanbod/ gemeente/ ondersteuningsmogelijkheden.
- Als er voldoende vertrouwen is. De zorg delen, door 'anders vast te houden'.
- Als er sprake is van inclusie (*black and white dancing together*).
- Dat men weet wat dementie is, herkent en erkent, en weet hoe daarmee om te gaan/ Dementievriendelijk zijn.
- Aantoonbaar maken van de noodzaak tot zorg.
- Overdraagbaar, ook in andere gemeenten.
- Borging activiteiten.
- Grotere aandacht voor mantelzorg, ook landelijk.
- Inzet van sleutelfiguren.
- Als het aanbod van (cultuursensitieve) mantelzorgondersteuning matcht met de behoefte die mantelzorgers van Indische en Molukse achtergrond hebben.
- Steunpunt binnen de gemeenschappen en goede lijnen naar de Wmo/ mantelzorgsteunpunt.
- Als de verbindingen lokaal gelegd worden, en bruggen worden geslagen.
- Goede samenwerking binnen de gemeente.
- Relaties aangaan en onderhouden.
- Als er kennis beschikbaar komt waar mantelzorgers behoefte aan hebben.
- Als er verbinding gelegd wordt met sleutelfiguren uit de gemeenschappen en vervolgens met de mantelzorgers zelf.

Wat ga je morgen doen om dat doel te bereiken?

- Gemeente: gesprekken voeren in de wijken. Doen van behoefteonderzoek, bijv. naar dagactiviteiten.
- Pelita: faciliteren van de dialoog. In gesprek gaan met professionals, mantelzorgers, om te weten wat er speelt en leeft.
- Bellen met mantelzorgers/ gemeenschappen.
- VWS: advies over de toekomst samenstellen/ evaluatie.
- Communiceren en delen.
- Andere gemeenten inspireren.
- Binnen Indische en Molukse gemeenschappen praten over verwachtingen, en zorgen voor elkaar bij ouder worden.
- Starten met inventariseren van alle gemeenschappen en contactpersonen.
- Een lokale bijeenkomst organiseren voor de Indische en Molukse gemeenschappen om draagvlak te krijgen voor het project.
- Het lokale activiteitenplan uitvoeren.

Tips/ tricks en goede voorbeelden

- Ken de geschiedenis en alle trauma's die spelen.
- Outreachend werken: op andere manieren de doelgroep bereiken.
- Cultuursensitief werken en contextgebonden.
- Een veilige omgeving creëren.
- Niet te ingewikkeld maken: houd je aan je afspraak, wees betrouwbaar.
- Andere terminologie voor mantelzorg: familiezorg/ burenzorg?
- Borgen binnen de dementievriendelijke gemeente als het gaat om dementie.
- Verbindingen zoeken met andere projecten, bijv. een project in Tiel ('Samen Ouder Worden'): dit project legt verbindingen tussen de Molukse gemeenschap en de zorg.
- Wees je bewust van de verschillen in behoeften van de verschillende generaties.
- Regelmatig aansluiten bij bestaande activiteiten.
- Korte lijnen creëren tussen de gemeente/welzijn en Molukse en Indische stichting.
- Individuele behoeften blijven zien, niet generaliseren.

Liefdevolle Plicht is een initiatief van MantelzorgNL, Stichting Pelita en LSMO en mede mogelijk gemaakt door het ministerie van VWS als onderdeel van Collectieve erkenning Indische gemeenschap.